

INTERNATIONALE CONCURRENTIEPOSITIE VAN DE NEDERLANDSE VOLLEGRONDSGROENTETEELT

Rob Stokkers

De productie van vollegrondsgroenten in Nederland is bescheiden van omvang. Toch behoort Nederland samen met de Verenigde Staten en Spanje tot de drie grootste exporteurs ter wereld. Echter, de internationale markt voor groenteproducten verandert snel. Consument en detailhandel stellen hogere eisen aan het product, grote retailorganisaties nemen de regie in de keten over en de concurrentie op belangrijke exportmarkten neemt toe.

Het Productschap Tuinbouw en het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij hebben het LEI en het Praktijkonderzoek Plant & Omgeving opdracht gegeven onderzoek te doen naar de huidige concurrentiepositie van de sector en de toekomstige ontwikkelingen in de keten en markt. De studie is beperkt tot de belangrijkste exportmarkten Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.

De consument

Zowel in Duitsland als in het Verenigd Koninkrijk zal de vergrijzing van de bevolking sterk toenemen en wordt een verdere groei van het aantal tweeverdieners en eenpersoonshuishoudens voorspeld.

De Duitse consument is bij de aankoop van levensmiddelen erg georiënteerd op prijs. De Britse consument daarentegen, is bereid om voor kwaliteit en service extra in de buidel te tasten. Nieuwe trends in de voeding (zoals gemak, gezondheid, grazen en specialiteiten) doen zich in Europa als eerste voor in het Verenigd Koninkrijk. De consumptie van groenten is in beide landen even groot is, maar de omzet in het Verenigd Koninkrijk is door de meer verwerkte en duurdere producten drie keer zo hoog is als in Duitsland.

Tabel 1 Consumptie van levensmiddelen en groenten (incl. glasgroenten) in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk

	Duitsland	Verenigd Koninkrijk
Omzet levensmiddelen (miljard euro)	195	158
Omzet groenten (miljard euro)	3,5	10,0
Aandeel supermarktkanaal (%)	78	80
Consumptie groenten (kg per persoon)	102	102
Consumptie witte en rode kool (kg per persoon)	6,0	3,5
Consumptie ijsbergsla (kg per persoon)	2,0	1,4
Consumptie aardbeien (kg per persoon)	2,5	1,2

De retail

In zowel Duitsland als het Verenigd Koninkrijk vormen de supermarkten met een aandeel van 80% verreweg het belangrijkste afzetkanaal voor groenteproducten. Binnen de voedingsmarkt is sprake van een forse concentratie en schaalvergroting. De drie grootste Duitse retailorganisaties hebben een aandeel van maar liefst 48% en de drie grootste Britse organisaties van 37% (tabel 2). In beide landen is de dominante marktstrategie een afspiegeling van de wens van de consument, ofwel de Duitse retail is vooral gericht op prijs en de Britse op kwaliteit en service. Dit beeld wordt bevestigd door enerzijds de vooraanstaande positie van de discounters in Duitsland en anderzijds de prominente rol en luxe inrichting van de AGF-afdeling in het Verenigd Koninkrijk.

	Duitsland	Verenigd Koninkrijk
Marktaandeel top 10	84%	65%
Grootste ketens	Edeka (17%), Rewe (17%), Aldi (14%)	Tesco (16%), Sainsbury (12%), Asda (9%)
Belangrijkste winkeltypen	discounters en verbruikersmarkten	Verbruikersmarkten en grote supermarkten
Dominantie marktstrategie	Prijs	Kwaliteit en service
Positie AGF	ondergeschikt (5-10% van de winkelvloer), basaal aanbod	Prominent (10-15% van de winkelvloer), breed aanbod

De vollegrondsgroentesector

De Nederlandse vollegrondsgroenteproducten worden grotendeels geëxporteerd. Duitsland en het Verenigd Koninkrijk zijn daarentegen erg afhankelijk van de import van vollegrondsgroenten, ondanks de inmiddels hoge zelfvoorzieningsgraad tijdens het eigen productieseizoen (tabel 3).

De vollegrondsgroentesectoren in de drie landen zijn met elkaar vergeleken op aanpassingsvermogen aan de markt, ketenhechtheid, kosten en efficiency en strategisch potentieel. Op basis van een sterktezwakteanalyse zijn vervolgens voor de Nederlandse vollegrondsgroentesector vijf strategische thema's geformuleerd. Deze worden hierna kort beschreven.

	Nederland	Duitsland	Verenigd Koninkrijk
Areaal (ha)	67.400	91.800	155.300
Productie (1.000 ton)	1.830	2.580	2.600
Productiewaarde (miljoen €)	580	1.200	1.100
Import (1.000 ton)	890	2.850	1.390
Export (1.000 ton)	2.300	180	320

Ketensamenwerking

Het lijkt voor Nederlandse producenten(verenigingen) onmogelijk om een positie als leverancier van Britse en Duitse supermarktketens te bemachtigen. Er zijn wellicht wel mogelijkheden om aansluiting te vinden bij de producenten(verenigingen) in die landen. Het zou dan echter niet uitsluitend moeten gaan om het aanvullen van de gaten in het jaarrond aanbod van de Britse en Duitse producenten(verenigingen).

Kwaliteit

De kwaliteit van het Nederlandse product verschilt nauwelijks meer van dat van Britse en Duitse producten. Bovendien gaat het bij de retailorganisaties niet meer alleen om de kwaliteit van het product, maar ook om de kwaliteit van het productie- en verwerkingsproces in zijn totaliteit. De Nederlandse producenten die Britse en Duitse supermarktketens willen blijven beleveren, zullen op korte termijn een gecertificeerd kwaliteitszorgsysteem dienen in te voeren met alle mogelijkheden voor tracking & tracing.

Productinnovatie

Nederlandse producenten onderhouden nauwelijks directe contacten met Britse en Duitse supermarktketens. Informatie-uitwisseling met de retail en veredeling over consumententrends en productinnovaties is een absolute voorwaarde om de veeleisende consument met nieuwe, lucratieve producten te kunnen bedienen.

Arbeid

De arbeidsbehoefte op vollegrondsgroentebedrijven is groot en veelal geconcentreerd in piekperioden. Het aanbod van Gelegenheidsarbeid is daarentegen schaars en de loonkosten en sociale premies navenant hoog. Het verdient aanbeveling om binnen de Europese Unie te streven naar harmonisatie van de regelgeving, evenals van het belasting- en premieregime voor Gelegenheidsarbeid. Daarnaast zijn meer investeringen in nieuwe technologie nodig om de mogelijkheden voor verdere mechanisatie te kunnen benutten.

Gewasbescherming

De vollegrondsgroentesector is zowel in Nederland als in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, aangewezen op chemische gewasbescherming om een hoog opbrengst- en kwaliteitsniveau te realiseren. Voor de sector is het van groot belang om de afhankelijkheid zoveel mogelijk te reduceren en te zoeken naar milieuvriendelijke alternatieven. Het is voor de concurrentiepositie van de vollegrondsgroentesector wenselijk, dat Nederland meer in de pas loopt met de omringende West-Europese landen.

Meer informatie:

Rapport 2.02.10 *Internationale concurrentiepositie van de Nederlandse vollegrondsgroenteteelt*